

Z OBSAHU	Panna Maria nám ukazuje, jak mít naději (i když je to těžké)	09
	Kapky jedu v Istanbulské úmluvě	11
	Tři lekce pokory	13

Foto: Gun Powder Ma / wikimedia

Trénink ctností

Slovo askeze nemá mezi lidmi dobrý zvuk. Chápe se to jako odpírání si kdečeho dobrého. Asketa je vyzáblý člověk, protože odmítá dobré jídlo, zamračený člověk, protože si odmítá kdejakou pohodu a spal by nejraději na hřebících, kdyby to uměl. Je to představa zkreslená. Řecké slovo *askesis* znamená v původním smyslu trénink, nacvičování určitého cviku. Tedy ne negativní odmítání něčeho dobrého, ale pozitivní nacvičování něčeho dobrého. Dobrého návyku. A dobremu návyku říkáme ctnost. Budeme se tedy zabývat askezí v kladném smyslu. Budeme se zabývat nácvikem dobrých vlastností, které, když je jednou získáme, neoponechají v nás žádné místo pro staré nectnosti, zlovyky.

Lidé jsou ochotni udělat mnoho pro své tělo. Budme tedy my, křesťané, také ochotni udělat něco pro natrénování duchovní síly a krásy. Tenhle náš trénink nevede k přetažení, ten vede k radosti,

veselé mysli, pohodě života. Pán Ježíš neodmítal věci zpříjemňující život. Pochutnával si na dobrém jídle na hostinách, vodu proměnil ve víno, které obveseluje srdce člověka... Pozor tedy na lidi, kteří vyhlásí trápení za cennější před Bohem, než radost. Jaký by to byl Bůh, kterému by se takové věci líbily! Toužit po utrpení nebývá projevem hrdinské svatosti, ale často spíš náznakem duševní neurózy. Z ruky Stvořitele vyšel člověk jako tvor šťastný. Radostná výzdoba barokních kostelů, lidové kostelní písně, to nejsou známky nepřátelství k životu. Askeze křesťanská – cvičení v sebevládě – to je vlastně škola radosti. Jiná cesta k radosti nevede – ty snadnější jsou jen cesty k zábavě. Cesta mezi Jeruzalémem a Jerichem se nachází všude. Je to i ta cesta, po které jdu právě já a ty. Každý z nás může padnout do rukou lupičů, zlých lidí. Každý z nás může na cestě potkat raněného, který potřebuje naši pomoc. Každý z nás

musí zápasit s kainovským vzdorem: *Co je mi po něm? Copak jsem strážcem svého bratra?*

Kde jinde najdeme větší příležitost, přiblížit se k Pánu Ježíši, než když mu zblízka sloužíme v jeho a našem bratru? A tak se ptejme dnes a po celou postní dobu: Co můžeme každý dělat k potěše bližního:

1. Pozdravit. Koho by nepotěšilo úsměvné pozdravení.
2. Naslouchat. Mnoho lidí nemá s kým promluvit.
3. Poradit. Mlčení není vždy zlato, když vidíme cosi nedobrého.
4. Pochválit a povzbudit. Vždy se najde něco, co mohu pochválit. Dodává to odvalu.
5. Dobrou věc povědět dál. Zlé věci se šíří samospádem jako lavina.

P. Ladislav Simajchl (1922 – † 2010)
převzato z Fatym.com*

S narůstajícím demografickým kolapsem je největší hrozbou pro Čínu... samotná Čína

Čína je vážnou hrozbou pro americkou dominanci ve světě, a pokud se zhroutí americká dominance, zhroutí se i příjemná životní úroveň v Americe. Nic, co se děje uvnitř USA, zejména za Bidenovy správy, na tom nic nezmění. Čína je však vystavena velmi vážnému riziku v důsledku jejích vnitřních problémů. Nejnovějším z nich, který se dostal na titulní stránky novin, je pokračující a stále se zrychlující demografický kolaps Číny.

Je známo, že Čína v roce 1979 zavedla politiku jednoho dítěte, když se obávala, že se jí populační růst vymkl kontrole. Tato politika nejenže snížila porodnost, ale také zdecimovala počty narozených dívek.

Normálně je poměr narozených dětí mužského a ženského pohlaví¹ zhruba 101 chlapců na 100 děvčat. V celé Číně, zejména ve venkovských oblastech, však rodiny chtěly chlapce, a tak byly děti ženského pohlaví potraceny v děloze nebo se staly obětí infanticidy. Tím se poměr vychýlil až k hodnotám 117 chlapců na 100 děvčat². Problém samozřejmě spočívá v tom, že ženy nedokážou zplodit tolik dětí jako muži. Jedna žena a 100 mužů bude mít mnohem nižší porodnost než 1 muž a 100 žen.

V 80. letech 20. století, kdy si čínská vláda uvědomila katastrofální problém chybějících žen a pochopila, že se populace brzy dostane do úpadku, ze kterého se již nedokáže vzpamatovat, začala politiku jednoho dítěte opouštět. V osmdesátých letech 20. století stanovila, že venkovská rodina, jejíž prvorozené dítě je děvče, se může pokusit o druhé dítě, aby měla také chlapce. V roce 2015 vláda stanovila nový limit dvou dětí. Na jaře 2021 se rozhodla pro limit tří dětí, ale po několika měsících od něj upustila a všechny limity zcela zrušila. Nyní nabízí finanční pobídky k tomu, aby rodiny měly děti.

Ale i se změněnými zákony a finančními pobídkami naráží Čína na problém:

a tím jsou čínské ženy. Nechtějí totiž děti. Ve zprávě listu *The Wall Street Journal*³ se uvádí:

Počet narozených dětí v Číně se loni snížil o více než 500 000 na celkových 9 milionů, což urychlilo pokles počtu obyvatel země, protože ženy ignorují vládní výzvy⁴ k reprodukci.

Počet novorozenců v posledních několika letech rychle klesá. Ve středu zveřejněné oficiální údaje ukazují, že v roce 2023 se v Číně narodilo o polovinu méně dětí než v roce 2016, kdy Čína zrušila politiku jednoho dítěte. Nejnovější čísla poukazují na míru plodnosti – počet dětí, které má žena během svého života –, jež se blíží hodnotě 1,0, což je úroveň, kterou demografové považují za „velice nízkou“.

V současné době je nejlidnatější zemí světa⁵ Indie, nikoli Čína, což jistě povede i ke změnám v klasických hrách, jako je Trivial Pursuit, jež rychle zastarávají. A tento trend se v brzké době nezmění.

Aby si země udržela svou populaci, musí mít reprodukční míru 2,1 dítěte na ženu. Japonsko, které je považováno za vymírající zemi kvůli nízké míře reprodukce, má stále 1,66 dítěte na ženu⁶, zatímco Itálie, další vymírající země, má ještě nižší míru reprodukce – 1,25 dítěte na ženu. Amerika mimochodem také selhává v algoritmu míry reprodukce, kde na jednu ženu připadá pouze 1,78 dítěte⁷. Izrael je jednou z mála vyspělých zemí s vysokou mírou reprodukce, jelikož se může pochlubit hodnotou 3,11 dítěte na ženu⁸.

Ačkoli porodnost ve vyspělých zemích má obecně klesající tendenci,

v Číně se děje něco velmi špatného. List *The Wall Street Journal* nabízí několik teorií: ženy touží po kariéře, nikoli po dětech, ekonomická nejistota a přístup k boji s Covidem. To jsou jen dohady. Jisté je, že čínská populace rychle stárne, aniž by ji nahrazovali mladí lidé. Možná svou roli hraje i nedostatečná naděje. Klesající porodnost znamená, že lidé nevidí pro své děti dobrou budoucnost.

Čína má i další problémy. Její tolik opěvovaná iniciativa Pásmo a stezka poněkud ochabuje⁹ (i když je stále mocnou silou) a její ekonomika se potýká s problémy¹⁰. Vážným problémem Číny je to, že se zmenšuje¹¹ její výrobní sektor, který byl po desetiletí hnacím motorem jejího růstu.

Proč? Z několika důvodů: Okolní asijské země rozvíjejí svůj výrobní sektor; odpovědnost Číny za COVID a její reakce na něj značně poškodily její reputaci; a ráda bych si myslela, že lidé v Americe mají (a) dost nekvalitního zboží vyrobeného v Číně a (b) obávají se, že zmizí veškerá domácí výroba.

Celkově vzato se Číně nedaří dobře navzdory Siovým vojenským přehlídkám a projekci síly po celém světě. Nenamlouvejme si však, že díky tomu je Čína pro Ameriku a východoasijský region menší hrozbou, ať už ekonomickou, nebo vojenskou. Naopak, pravděpodobně to z ní činí ještě větší hrozbu, přinejmenším vojenskou. Pravděpodobnost, že se Čína tiše stáhne, je malá; pravděpodobnost, že v roce 2024 bude jednat tvrdě a rychle, dokud ještě bude v Bílém domě slaboch Biden, je velmi vysoká.

Andrea Widburg
American Thinker

1 https://en.wikipedia.org/wiki/Human_sex_ratio

2 https://en.wikipedia.org/wiki/One-child_policy

3 <https://www.wsj.com/world/china/chinas-population-decline-accelerated-last-year-a5096672>

4 <https://archive.is/o/Nur6C/https://www.wsj.com/articles/china-population-births-decline-womens-rights-5af9937b>

5 <https://archive.is/zfhNG>

6 <https://www.theguardian.com/world/2023/jul/26/japan-population-how-many-people-drops-first-time-births-deaths>

7 <https://www.macrotrends.net/countries/USA/united-states/fertility-rate>

8 <https://www.timesofisrael.com/report-finds-israels-fertility-rate-significantly-higher-than-rest-of-oecd/>

9 https://www.americanthinker.com/blog/2024/01/on_its_tenth_anniversary_is_chinas_belt_and_road_reaching_the_end_of_the_road.html

10 https://www.americanthinker.com/blog/2023/08/there_are_more_troubles_on_the_horizon_for_chinas_economy.html

11 <https://www.reuters.com/markets/asia/chinas-factory-activity-shrinks-fifth-month-august-2023-08-31/>

Arcibiskup Graubner: Buďme fér! Nemanipulujme!

Foto: apha.cz

Zástupce lékařů, psychologů, učitelů, živnostníků a sociálních pracovníků přijal v úterý 13. února v arcibiskupském paláci primas český a arcibiskup pražský Mons. Jan Graubner. Jde o zástupce iniciativ, které požadují zakotvit v ústavě zákon o manželství jako svazku muže a ženy. Arcibiskup jim vyslovil svou podporu.

„Můj pohled na manželství jako životní svazek jednoho muže a jedné ženy je jasný. Moje setkání s iniciativami z různých profesních skupin na obranu přirozeného manželství bylo pro mě zajímavé především proto, že hlavním impulzem jejich aktivity byla zjištění, že manželství pro všechny veřejně podpořily různé asociace a velké korporace, jejichž členové nejenže s takovou podporou nesouhlasily, ale ani o tom nevěděli. Nikdo se jich neptal. Proto cítí potřebu se ozvat,“ říká arcibiskup Jan Graubner.

„Pozvání na setkání s panem arcibiskupem Graubnerem si velmi vážíme. Byl to okamžik vzájemného povzbuzení, sdílení a upevnění, že nyní je skutečně čas, kdy je potřeba společně napnout síly a udělat maximum pro obhájení manželství a rodiny, jak je známe. Je to klíčová hodnota a referenční model pro utváření identity a sebepojetí dětí a mladé generace – pro budoucnost našeho národa,“ připomíná signatářka Prohlášení učitelů a vychovatelů k definici manželství Ruth Drahotová.

Podle zástupců profesních iniciativ,

kteří mají každá desítky až stovky signatářů, je manželství muže a ženy pro zdárné fungování společnosti nenahraditelné. „Nechceme dovolit experimenty s předefinováním této odvěké instituce. Zdravé rodiny jsou zárukou pro další rozvoj našeho státu. Jsme přesvědčeni, že politici by měli rodiny podporovat a chránit. Naše úsilí proto směřuje k zakotvení manželství muže a ženy do Ústavy České republiky a k ochraně takového právního řádu i praxe,“ vysvětluje iniciátor prohlášení živnostníků Miroslav Novák.

„Rád je podporuji a doufám, že pro příště jejich hlas přispěje k oslabení politické manipulace a k férovější společenské hře. Neúcta k pravdě stejně jako zničené životní prostředí volají po návratu k pravdě, skromnosti, úctě a zdravé přirozenosti,“ uzavírá arcibiskup Jan Graubner.

Jiří Prinz
apha.cz

Prohlášení jednotlivých profesních skupin, včetně možnosti připojení se:

- Prohlášení lékařů, psychologů a zdravotníků¹
- Prohlášení učitelů²
- Prohlášení živnostníků³
- Prohlášení sociálních pracovníků⁴

1 <https://zdravi.dopis77.cz/>

2 <https://www.prohlaseniucitelu.cz/>

3 <https://dopis77.cz/>

4 <https://socialnipracovnici.dopis77.cz/>

SLOVO KNĚZE

23. února někdy ze začátku druhé poloviny druhého století umírá ve Smyrně sv. Polykarp. Sv. Irenej ho popisuje jako člověka pečlivého, který dbal o to, aby se s bludaři příliš nevybavoval: „Zaslechl-li učení bludařské, zacpával si uši a volal: ‚Bože dobrý, k jakým časům jsi mne dochoval!‘“ A dokonce i před takovými prý i prchal. Zvláštní že, žádné naslouchání, žádné přijetí, žádné doprovázení...

A i jinak se nechoval příliš ekumenicky (asi stejně věděl, že to nemá valného smyslu). A bludaři Marcionovi, když se ho tázal, zda ho zná dokonce odpověděl: „Znám, prvorozenec satanova.“ A i přes toto (dle dnešního slovníku) neekumenické, snad i nekatolické, ale určitě urážlivé, hrubé, útočné, ale zcela určité pravověrné vyjadřování přivedl zpět do církve mnoho pobloudivých duší.

Jeho úctyhodné stáří a pověst žáka samotných apoštolů mu jistě usnadňovala cestu ke zbloudilým duším. Ale pověst samotná by bez pravé víry neupravené dle požadavků doby a upřímné odevzdanosti do vůle Boží mu asi nebyla moc platná.

Jeho pevnou vírou a odevzdaností do vůle Boží dokazuje i jeho poslední modlitba pronesená na hranici: „Velebím tě, neboť tohoto dne a v této hodině jsi mi dopřál, abych směl ve sboru mučedníků pít z kalicha tvého Krista, na vzkříšení k věčnému životu duše i těla, v neporušenosti skrze Ducha svatého. Kéž jsem mezi ně dnes před tvou tvář přijat jako oběť znamenitá, hodná tvého zálibení, tak jak mi to určil a oznámil a jak to nyní naplňuješ, neboť tys' Bůh pravdy, který nezná lži.“

S důvěrou se tedy obracejme na tohoto žáka sv. apoštola Jana s prosbou o přímluvu, abychom jako on zachovali víru pevnou a čistou až do konce. Sv. Polykarpe, oroduj za nás!

Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem. farář farností Lomnice nad Popelkou, Libštát a Nová Ves nad Popelkou

ZBOŘTE TENTO CHRÁM, A VE TŘECH DNECH JEJ ZASE POSTAVÍM

3. března 2024 – 3. neděle postní – Jan 2, 13–25

Origenes

Jan zde říká, že vyhnal prodavače z chrámu, a Matouš říká, že vyhnal prodavače i kupující (Mt 21,12). Kupujících bylo mnohem více než prodávajících, a tak jejich vyhnání nebylo v moci toho, kterého považovali za syna tesařova, ledaže by si je všechny podmanil božskou mocí, jak bylo řečeno.

A zdá se mi, že jak tělo Ježíšovo, tak chrám byly předobrazem církve, neboť z živých kamenů je postaven duchovní dům, svaté kněžstvo, a tak: vy jste tělo Kristovo a každý zvláště jste jeho údy (1 Kor 12,27). Ačkoli se zdálo, že nepřátelské soužení rozboří kamennou stavbu a rozptýlí všechny Kristovy kosti, přesto bude chrám obnoven a třetího dne znovu ožije a bude přítomen v novém nebi a nové zemi. Jako totiž bylo Kristovo viditelné tělo ukřižováno, pohřbeno a pak vzkříšeno z mrtvých, tak je celé Kristovo tělo, sestávající ze svatých, ukřižováno s Kristem (každý z nich se totiž nechlubí ničím jiným než Kristovým křížem, skrze nějž je ukřižován světu (srov. Gal 6,14), je s Kristem pohřbeno a s ním vstává, neboť kráčí v jakémisi novém životě. Ještě však slavně nevstal z mrtvých. Proto nebylo napsáno: „třetího dne ho znovu postavím“, ale „za tři dny“. Je postaven po všechny tři dny.

Pod chrámem lze také rozumět duši pilného člověka, neboť v ní přebývá Boží slovo. Před Ježíšovým učením v něm byla pozemská a zvířecí hnutí. Pozemské pohyby jsou označeny skotem, protože obdělává pole, a nerozumné pohyby ovcí, protože je nerozumnější než mnohá zvířata. Lehkomyslné a nestálé smýšlení je označeno holubem a peníze těmi, kdo se zdají být dobří. Kristus to vyhnal slovem učení, aby dům jeho Otce už nebyl tržištěm.

Tedy chápe tělo Páně jako chrám, neboť jako chrám obsahoval Boží slávu,

El Greco: Kristus vyhání směnárny z Chrámu (cca 1600)

která v něm přebývala, tak tělo Kristovo, představující církev, obsahuje Jednorozeného, který je obrazem Božím a Boží slávou.

Nebo je třeba říci, že Ježíš nedůvěřoval těm, kdo věřili v jeho jméno, ale ne v něj. Uvěřili mu ti, kdo jdou po úzké cestě k životu. Ti, kdo věří znamením, nevěř v něj, ale v jeho jméno.

Béda

V tomto čtení můžeme vidět obě Kristovy přirozenosti. Lidskou, když se ukazuje, že ho doprovázela jeho matka (srov. J 2,12), a božskou, když se ukazuje, že je pravým Božím Synem; následuje totiž: říká prodavačům holubů: Vezměte si je odtud! Nedělejte z domu mého Otce tržiště!

Holuby prodávají ti, kdo dávají milost Ducha svatého přijatou ne zadarmo, jak je přikázáno, ale na oplátku. Nebo ti, kdo udělují vkládání rukou, jímž se přijímá Duch svatý, i když ne z touhy po penězích, ale po přízni lidí. A také ti, kteří udělují posvátná svěcení ne podle zásluh

života, ale za odměnu.

Augustin

Tehdejší chrám byl pouhým předobrazem, a přesto odtud Pán vyhnal všechny, kdo přicházeli na tržiště. Co se tam prodávalo? To, co lidé potřebovali pro tehdejší oběti. Co kdyby tam našel opilce? Nemá-li se z Božího domu stát tržiště, má se z něj stát hospoda?

Horlivost pro Boží dům tedy spaluje toho, kdo chce napravit všechny zvrácenosti, které v něm vidí. A nemůže-li je napravit, snáší je a pláče. Jestliže ti tedy záleží na tom, aby se v tvém domě nic zvráceného nedělo, měl bys trpět, když vidíš nějakou zvrácenost v Božím domě, kde se nabízí spása a ty s tím můžeš něco udělat? Je to přítel? Jemně ho napomeňte. Je to manželka? Přísně ji zastav. Je to služebná? Zkroťte ji, třeba i holí. Udělej vše, co můžeš, pro muže, za kterého jsi zodpovědný.

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk

EX ORBE ET URBE Z 16. 2. 2024

„Papež je velkým příznivcem ženského diakonátu¹,“ tvrdí podle portálu *katholisch.de* italská teoložka a řeholnice Linda Pocherová. Vatikán prý v současnosti zvažuje, jak by bylo možné jáhenské svěcení žen zavést. „Na žádost papeže Františka zorganizovala italská teoložka v rámci setkání Rady kardinálů konaného 5.–7. února diskusi o roli žen. Jedním z účastníků byla anglikánská biskupka Jo Bailey Wellsová, která prezentovala zkušenosti anglikánské církve se svěcením žen. Pocherová vysvětlila, že hlava Církve si přeje přehodnotit a reorganizovat vztah mezi svátostným kněžstvím a kněžstvím všech věřících a „rozšířit jistá práva, která doposud byla vyhrazena biskupům, kněžím a řeholníkům, na všechny pokřtěné,“ informuje *katholisch.de*.

„Jsem ráda, že kněz nikdy nepožehnal mému stejnopohlavnímu manželství² (ani tomu druhému, neregulárnímu),“ nazvala svůj text v magazínu *Crisis* Linda Grayová. „Při pozdravení pokoje jsem vždycky byla nesvá, zda lidé poznají, že spolu žijeme, když se takhle objímáme. A stejně to bylo, když jsme šly ke svátému přijímání – říkala jsem si: jestlipak se na mě někdo dívá a ví? Dnes je mi jasné, že to byl Ježíš, kdo se díval – a věděl.“

Grayová následně popisuje, jak ji stejnopohlavní manželství odvedlo od víry a jak po jeho rozpadu uzavřela civilní manželství se svým současným manželem. „Po čtyřech bezdětných letech jsme oba zároveň zažili hlubokou konverzi. Věděli jsme, že potřebujeme svátost smíření, ale netušili jsme, že je třeba přijmout i svátost manželství. Čekat šest týdnů předmanželské přípravy na možnost přijmout Eucharistii byla zkouška, a byl to dar. Období, kdy mi byla Eucharistie odepřena, v mém srdci vyvolalo silnou touhu po Ježíši a hlubokou kajícínost.

Giovanni Bellini: Vražda sv. Petra Veronského (1509)

Její společné přijetí o našem svatebním dnu pak bylo něco jako První svaté přijímání: radost, kterou bych nevyměnila za nic na světě. A dostali jsme také novomanželské požehnání, jež uděluje milosti potřebné k tomu, abychom ve svém povolání vytrvali. Slzy se mi draly z očí, když kněz pronášel katolickou žehnací formuli nad nevěstou, modlitbu za plodnost a za děti. O co všechno bych byla přišla, kdyby nás prostě jen přijal zpět na mši s nějakým *ad hoc* uděleným požehnáním našeho neregulárního svazku!“

Kryštof Dokoupil v *Katolických novinách* přináší reportáž z debaty kandidátů na děkana³ pražské Katolické teologické fakulty. Těmi byli doc. ThLic. Jaroslav Brož, Th.D., a Dr. theol. Albert–Peter Rethmann. Zatímco biblista Brož podle Dokoupila sliboval především kontinuitu a získání nových studentů, v Německu žijící manažer a bývalý kněz Rethmann akcentoval pluralitu názorů a dialog s dnešními lidmi. Zvolen byl doc. Brož.

„Pozoruhodným jevem vylíčené besedy obecně byl fakt, jak málo se skoro

všichni tazatelé zajímali o budoucnost těch, kdo se na teologické fakultě nejen učí, ale také na ní bydlí a jsou v jejím rámci komplexně formováni – tedy seminářistů. Je to snad zapříčiněno jejich nepočteností, jenže o to důležitější přece bude každý jednotlivec, který s Boží pomocí ke kněžství dospěje. Při všelijakých nárocích, jež se dnes na děkana kladou, se pak zapomíná na jeden – že by měl být pro bohoslovce vzorem,“ vyjadřuje na závěr Dokoupil své osobní hodnocení debaty, se zřejmou narážkou na fakt, že Rethmann v roce 2010 opustil kněžskou službu a oženil se.

Přední analytický tomista Edward Feser tvrdí⁴, že woke ideologie se v mnoha ohledech překvapivě shoduje s herezí Albigenských (katarů): „Je tu charakteristická teze, že běžný svět je skrznaskrz zahlcen zlem – ‚systémový rasismus‘, ‚bílá nadřazenost‘, ‚patriarchát‘, ‚heteronormativita‘, ‚transfobie‘ a tak dále, to vše provázáno v dusivé struktuře ‚intersekcionalního‘ útlaku. Ideologie se dovolává různých forem gnoze (kritická rasová te-

1 <https://english.katholisch.de/artikel/50971-theologian-pope-is-a-great-advocate-of-the-diaconate-for-women>

2 <https://crisismagazine.com/opinion/im-grateful-a-priest-never-blessed-my-same-sex-marriage-or-my-irregular-one>

3 <https://katolickenoviny.cz/2024/02/z-debaty-kandidatu-na-dekana-ktf/>

4 <https://www.postliberalorder.com/p/wokism-is-the-new-face-of-an-old>

orie, feministická teorie, genderová studia atd.), která má adepty umožnit tento útlak nahlédnout pro jiné nedostupným způsobem. A je zde manichejská propast mezi těmi, kdo byli touto gnozí osvíceni a jejími zkaženými odpůrci,“ vypočítává Feser shodné rysy woke ideologie a gnosticizmu obecně. „Ale pokud si všimneme detailů, objevíme další znepokojivé paralely specificky s katarstvím, ačkoliv se neprojevují v teologické, nýbrž sekulární podobě,“ pokračuje Feser a následně tyto paralely vypočítává: odcizení od tělesnosti a přirozeného cíle sexuality (tran-

sgenderismus), sexuální nevázanost podмінěná zabráněním plození, odsouzení tělesného života a rozmnožování („lidstvo je rakovinou planety“), normalizace potratů, euthanasie a bezdětnosti, odmítání státní autority („defund the police“), moralizující veganství... „Obecně vzato, podstatou woke ideologie je stejně jako u katarství radikální rozvrat normálního lidského života ve jménu paranoidních metafyzických bludů. Stejně jako u katarství jde o módní záležitost, takže nachází podporu u mnoha bohatých a mocných. A stejně jako v případě katarství byl

vzestup této ideologie umožněn stavem Církve, který je natolik žalostný, že není schopna jí účinně čelit,“ uzavírá Feser.

Lukáš Novák

Mgr. Lukáš Novák, Ph.D.
filosof a pedagog

Němečtí katolíci žádají biskupy, aby přehodnotili plány tzv. synodální cesty

Skupina německých laiků Neuer Anfang (Nový začátek), která je dlouhodobě kritická vůči tzv. německé synodální cestě, zaslala 16. února otevřený dopis biskupům s žádostí o přehodnocení zřízení tzv. synodální rady, která by měla dohlížet nad katolickou církví v Německu. Signatáři také připomínají, že papež František i Vatikán se proti plánům německé synodální cesty opakovaně vymezili.

Očekává se, že němečtí biskupové budou na svém jarním plenárním shromáždění, které se konalo od 19. – 22. února v Augsburgu, diskutovat a případně hlasovat o statutu tzv. synodální rady.

Ve svém otevřeném dopise zveřejněném 15. února němečtí katolíci rovněž vyzvali biskupy, aby uznali, že samotné základy, na nichž jsou založeny kontroverzní požadavky tzv. synodální cesty, jsou z písku: „Tvzení, že existuje údajně specifický katolický rozměr sexuálního zneužívání, bylo vyvráceno protestantskou studií o zneužívání,“ stojí v dopise. Vzhledem k nedostatku legitimacy a pochybným předpokladům by se podle Neuer Anfang měli biskupové raději zabývat skutečnými výzvami, kterým církev v Německu čelí.

„Uvědomujete si ještě, že je vás jako odvážných pastýřů a smělých vůdců naléhavě zapotřebí někde jinde?“ Ptají se biskupů signatáři, mezi kterými je nakladatel a spisovatel Bernhard Meuser, bý-

Foto: Synodaler Weg/Ewelina Sowa

valá účastnice synodální cesty Dorothea Schmidt a teolog Martin Brüske. „Země čelí demografické, hospodářské a sociální katastrofě... Katolická církev v Německu ztratila svou duchovní podstatu, intelektuální relevanci a prorockou zářivost,“ dodávají. Dopis nabádá biskupy, aby neplýtvali energií v „nedůstojném přetahování“ se spoluorganizátory synodální cesty, Ústředním výborem německých katolíků (ZdK), od počátku tohoto procesu v roce 2019. Mimochodem ZdK již 25. listopadu 2023 stanovily tzv. synodální rady schválil.

Papež František práci přípravného výboru několikrát přímo kritizoval. Synodální radu označil za „jeden z mnoha kroků, které podnikají významné skupiny církve v Německu, čímž hrozí, že ji budou stále více odvádět od společné cesty univerzální církve.“ V lednu 2023 Vatikán potvrdil, že synodální cesta, žádný orgán jí zřízený, ani žádná biskupská konference nemá pravomoc zřídit synodální radu na národní, diecézní nebo farní úrovni.

církev.cz

PASTÝŘSKÝ LIST PRO NEDĚLI PŘED ZAČÁTKEM POSTNÍ DOBY 2024

6. neděle v mezidobí, 11. února 2024

Drazí bratři a sestry,

dnes slavíme Světový den nemocných a myslíme na ně ve svých modlitbách. Vám, drazí nemocní, vyprošujeme brzké uzdravení, je-li to Boží vůle. Pokud je vaším údělem nést kříž, pak vyprošujeme nejen sílu k jeho nesení, ale i vědomí, že v Božích očích má nesmírnou cenu každý okamžik, který jsme prožili ve spojení s Kristem. Při této příležitosti také děkujeme všem, kteří se o nemocné starají, kteří jim s láskou pomáhají, a připomínáme slova papeže Františka z poselství k dnešnímu dni nemocných: „Nejlepší terapií pro nemocné je nabídnout jim naši lásku a společenství, navzdory tempu našeho vlastního zběsilého života.“

Myslíme však i na svět, který je nemocný válkou. Už řadu měsíců se modlíme za mír na Ukrajině a ve Svaté zemi, ale válkou trpí i řada zemí v Africe a stále přibývá zemí, kde jsou křesťané pro svou víru pronásledováni, zabíjeni či vězněni. Jenom proto, že my žijeme v krásné zemi v míru a ve svobodě, si nesmíme myslet, že jsme lepší než ti, kteří trpí, nebo že nás se utrpení netýká. K uzdravování světa může přispět i každý z nás jak modlitbou, tak i proměnou sebe sama. Podle příkladu malomocného z dnešního evangelia můžeme volat k Pánu Ježíši jménem svým i jménem nemocného světa: „Chceš-li, můžeš mě očistit.“

Na Popeleční středu začneme čtyřicetidenní přípravu na Velikonoce, vstoupíme do postní doby. Je to veliká příležitost pro nás i pro celý svět. Bůh nás volá k obrácení, k tomu, abychom začali myslet jinak než dosud. Každého z nás Bůh povolal mezi své přátele a dědice Božího království. Ve křtu nám dal účast na svém životě. Je na nás, abychom už dnes a tady žili životem Božích dětí. Abychom umocnili své modlitby za pokoj ve světě, přijmeme postní dobu jako mimořádné pozvání a rozhodneme se žít 40 dní pro Pána. Nejde o žádné smutné trápení, ale

Foto: Lucie Hornikova / Člověk a Víra

o skvělou příležitost k mimořádné zkušenosti s Bohem, který naplňuje radostí a pokojem srdce, která se mu otevírou.

Chceme-li opravdu přispět k míru mezi lidmi, dejme Bohu k dispozici své uši i svůj čas a naslouchejme druhým lidem, zvláště těm nejbližším v rodině či v sousedství, ve škole nebo na pracovišti. Naslouchejme druhým s takovou láskou, aby pocítili blízkost a zájem samotného Boha v nás. Nejsme všemohoucí a nemůžeme plnit všechna jejich přání či vyřešit jejich problémy, ale vždy můžeme nabídnout slovo povzbuzení a potěšit, někdy i konkrétně pomoci. Zapojme svou tvůrčí vynalézavost a hledejme možnosti domluvy a spolupráce.

Některé naše vztahy jsou zatíženy zraněním. Udělejme první krok k jejich uzdravení tím, že odpustíme, aniž bychom čekali, až se druhý omluví. Sami jsme přece zakusili, že nám Bůh odpustil daleko víc, než jsme si zasloužili.

Nehledejme na druhých chyby, ale to krásné, čím je Bůh obdaroval, a to dobré, co oni s jeho pomocí dokázali. Nepodílejme se na všudypřítomné kritice a nespokojeném nadávání. Když to někdy nezvládneme, začneme prostě znovu. Postní doba je dobou tréninku a dobrý trénink nás osvobodí od mnoha pout, které nám dřív kazily život.

Někdo podléhal těžkým zlovykům,

nebo byl dokonce závislý na alkoholu či drogách, automatech, počítačových hrách nebo pornografii. Čtyřicet dní prožitých s Ježíšem nabízí radost, a snaha dávat se mu k dispozici, aby skrze nás uzdravoval a budovat krásné vztahy, nás natolik vtáhne a zaujme, že se snadněji zbavíme pout. Zapojme do našeho úsilí i děti.

Kdybychom dovedli v postní době žít úplně bez těchto věcí, a to i v případě, že nás nespoutávají, mohli bychom lidsky i duchovně vyrůst a dobře se připravit na prožití velikonoční radosti z Kristova vítězství. Ta velikonoční radost pak vzroste o radost z řady vítězství a uzdravení, které jsme nechali udělat Bohu skrze nás.

Když ke svým modlitbám za konec válek a konec pronásledování křesťanů přidáme své sebeovládání a budeme spolupracovat s Bohem na uzdravení světa kolem nás, ukážeme, že své modlitby myslíme vážně. Prokáže se, že nejde jen o slova, ale že jsme ve svých modlitbách přítomni celí i se svými námahami a nasazením.

Děkujeme všem, kteří přijmou naši výzvu a spolu a s námi se zapojí do společného díla za uzdravení světa a vítězství Boží lásky. Kéž nám Bůh pomůže a dá potřebnou opravdovost a vytrvalost.

Všem ze srdce žehnají

Vaši čeští a moravští biskupové

POKRAČUJÍCÍ PROBLÉMY S EVANGELIZACÍ

Při úklidu mě zaujaly články v učebnicích angličtiny z poloviny minulého století. Dostaly se tam tehdejší, ale dnes velmi překvapivé, reálie i obavy. Nyní jsme měli mít již zcela vyčerpané přírodní zdroje a dokonce se tehdy očekával nástup další doby ledové, ale nyní je vše úplně jinak. Pozornost světové společnosti se tak občas vychyluje na různé strany. V současné době je to očekávání tepelné katastrofy a mimořádný zájem je o různé, údajně utlačované, menšiny. Jejich jménem by někteří rádi měnili i náš demokratický právní systém. Tato současná vlna se nezastavila ani před církvemi a v těchto souvislostech bych si dovolil připomenout starší encykliky, které stále platí. V roce 1963 encyklika *Pacem in terris* zdůrazňovala nutnost zajištění světového míru, který byl ohrožen. Odmítala násilí a diskriminaci, vyzývala k toleranci, porozumění, spolupráci v mezilidských vztazích a žádala důsledné dodržování lidských práv. Požadovala i ukončení závodů ve zbrojení a zahájení odzbrojovacího procesu pod mezinárodní kontrolou. Také upozorňovala, že přílišné zdůrazňování zvláštností menšin by mohlo vést až nad hodnoty obecně lidské, což by mohlo vést i ke vzájemnému nepřátelství.

V roce 1971 *Octogesima adventis* byl apoštolským listem papeže Pavla VI. kardinálu Maurici Royovi, předsedovi Papežské komise „*Iustitia et pax*“, k 80 výročí encykliky *Rerum novarum*. Zdůrazňoval, že církev má mít starost o tělesně postižené, staré a všechny, kdo žijí na okraji společnosti. Chce je vyhledat, pomáhat jim a hájit jejich důstojnost. Kromě toho vyzýval, aby věřící se více angažovali v demokratických strukturách. Rovněž se vyjadřoval k problémům, které přináší multinacionální koncerny. V těchto souvislostech bych si dovolil upozornit, že některé naše diecéze nemají ani občasné bohoslužby s překladem do znakové řeči neslyšících. Jsou ale ještě hluchoslepí, i když část trochu vidí nebo slyší, ale někteří z nich mají ještě další nemoci. Používají dotykovou prs-

Relikviář sv. Filipa Smaldone, patrona neslyšících. Foto: Jakub Šerých / Člověk a Víra

ovou řeč, což by pro evangelizaci dnes nebyl technický problém, ale dosud jsou zcela mimo veškerou pozornost. Bezbariérový přístup do kostelů se stále chápe pro vozíčkáře, ale nikoliv i pro nedoslýchavé. Pro jejich naslouchátka však stačí jednoduchá indukční smyčka. Kromě toho řada kostelů má špatně umístěnou zvukovou aparaturu ještě z minulého století. Účast na bohoslužbě pro neslyšící je hlubokým zážitkem, ale také nás vede k úvaze, že naše představa o tom, jak na počátku bylo Slovo, je poněkud jednoduchá. Kdysi filozofie měla základní rozdělení na látku a formu. Nově by se dalo formulovat, že tvar je přenosný, manipulovatelný sám o sobě a přechází z látky na látku čistě formálně. Od toho je také slovo *in – formace*, což znamená „vtvarování“, čili vtisknutí, vtlačení (*imprese*) tvaru. Představa opaku tohoto procesu je zpředmětnění a je zcela nezávislé na „formálním“ (ve smyslu tvarovém) způsobu realizace této uspořádanosti. Nikdo pak mimo technické zařízení neví, kde a jak je informace uložena. V informační technice náhle, jako by byl určitý tvar, tj. prostorové uspořádání bylo vlastně „látkou“, do níž se vtěluje informace a tatáž informace může využít nejrůznější látky. Jazyk (v rozšířeném slova smyslu i matematika, hudba či projekt) je vyjádřením a současně obráceně i nositelem skutečnosti, což rozšiřuje naše výrazové mož-

nosti. Leží v podstatě veškerého jazyka, tj. v sounáležitosti řeči a skutečnosti. To umožňuje popsat, poznat, předpovědět a konkretizovat nové skutečnosti. Tak je myšlení i jazyk materiálem nových skutečností. V jazyku je totiž nějak vtělen svět, a to nejen svět naší zkušenosti, kterou můžeme jazykem popsat a sdělit, ale i skutečnost, která naše zkušenosti přesahuje. Jazyk je tak svébytnou skutečností (jsoucnem). Je-li tak poznávání vykazuje netušeně složitou anatomii a strukturu, při čemž tyto nikterak nesouvisejí ani s vlastností skutečnosti jak se projevuje ze zkušenosti, ale ani s jeho funkcí vyjadřovací a sdělovací. Bytí jsoucna má tak povahu jazyka a řeči. Řeč pak zpřítomňuje onu podivuhodnou jednotu světa, tradičně se říká se, že víra je od slyšení, ale Písmo nás výstižně informuje, že při člověku bývá uspořádání myšlení, ale od Hospodina je řeč jazyka (Př 16,1) a týká se to i neslyšících.

Petr J. Jílek

Petr J. Jílek
člen Řádu svatého Lazara Jeruzalémského

PANNA MARIA NÁM UKAZUJE, JAK MÍT NADĚJI (I KDYŽ JE TO TĚŽKÉ)

Již od roku 2020 na popud papeže Františka oslovujeme v loretánských litaních a jejich invokacích Pannu Marii jako *Mater spei*, Matku Naděje.

Vzhledem k tomu, jak miluji Matku Marii a také k tomu, že mým oblíbeným veršem z Písma je Jeremiáš 29,11, je mi tato mariánská památka obzvlášť blízká. Maria je koneckonců zosobněním naděje.

Jak si můžeme udržet naději v tomto světě, který je plný strádání a nespravedlnosti, smutku a utrpení?

Panna Maria nám ukazuje cestu.

Rozjímejte

„Ale Maria to všechno v mysli zachovávala a rozvažovala o tom“ (L 2,19). Uprostřed vánoční radosti Matka Maria rozjímala.

Rozjímala také, když byl Ježíš nalezen v domě svého Otce:

„Pak se s nimi vrátil do Nazareta a poslouchal je. Jeho matka uchovávala to vše ve svém srdci“ (L 2,51).

Papež Benedikt vysvětlil¹, co to znamená:

„Evangelista Lukáš několikrát opakuje, že Panna Maria tiše rozjímala o těchto mimořádných událostech, do kterých ji Bůh zapojil. Použité řecké sloveso *sympallousa* znamená doslova ‚skládat dohromady‘ a nutí nás myslet na velké tajemství, které je třeba postupně objevovat.“

A dále pokračoval: „Když se však budeme od Marie učit, můžeme svým srdcem pochopit to, co naše oči a mysl samy o sobě nedokážou vnímat ani obsáhnout. Je to vskutku velký dar, který lze přijmout pouze skrze víru, ač mu zcela nerozumíme. A právě na této cestě víry nám Maria vychází vstříc jako naše opora a průvodkyně. Je matkou, protože porodila Ježíše v těle; je matkou, protože se zcela podřídila Otcově vůli. ... A Maria ve svém srdci nadále uchovávala poklad, skládala dohromady následné události,

Foto: ©_frantisek_ingr / Člověk a Víra

již měla být svědkyní a účastnicí, a to až do smrti svého Syna na kříži a jeho vzkříšení.

Drazí bratři a sestry, jedině rozjímáním v srdci, totiž skládáním a nalézáním jednoty ve všem, co prožíváme, můžeme po vzoru Marie proniknout do tajemství Boha, který se z lásky stal člověkem a který nás vyzývá, abychom ho následovali na cestě lásky; lásky, která se má denně projevovat velkorysou službou bratřím.“

Maria možná více než kdokoli jiný, kdo kdy žil, zakusila výšiny radosti i hlubiny smutku. Držela Krista v náručí jako dítě i jako našeho zabitého Spasitele a přes to všechno si udržela naději.

Když pocítujeme radost, úlevu, smutek nebo jakoukoli jinou emoci, měli bychom i my přemýšlet, skládat dohromady, jak kráčíme s Ježíšem a jeho Matkou.

Důvěřujte

Mějte na paměti, co Simeon řekl Marii: „Hle, on jest dán k pádu i k povstání mnohých v Izraeli a jako znamení, kterému se budou vzpírat – i tvou vlastní duši pronikne meč – aby vyšlo najevo myšlení

mnohých srdcí“ (L 2,34–35).

Maria se nenechala ovládnout strachem. Nedovolila, aby otrásl její důvěrou v Boha.

Svatý Jan Pavel II. připomněl věřícím²: „Tato žena víry, Maria z Nazareta, Matka Boží, je nám dána za vzor na naší pouti víry. Od Marie se učíme odevzdat se ve všem do Boží vůle. Od Marie se učíme důvěřovat, i když se zdá, že již není žádná naděje. Od Marie se učíme milovat Krista, jejího Syna a Syna Božího. Maria totiž není jen Matkou Boží, ale také Matkou církve. V každé etapě pochodu dějinami církev těžila z modlitby a ochrany Panny Marie.“

Maria věřila, že Bůh učiní to, co řekl.

Matka Maria je s námi ve všem, s čím se setkáváme na této straně nebe, když:

- milujeme Boha Otce,
- následujeme Ježíše,
- ji napodobujeme,

1 https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/en/homilies/2008/documents/hf_ben-xvi_hom_20080101_world-day-peace.html

2 https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/homilies/1979/documents/hf_jp-ii_hom_19791006_washington-san-matteo.html

- se bez ustání modlíme,
- žádáme o pomoc naše přátele, svaté,
- milujeme ty, kterými nás Bůh požehnal v naší domácí církvi,
- děláme to, k čemu jsme povoláni,
- čelíme neočekávaným a stresujícím situacím každodenního života,
- pečujeme o nemocné,
- povzbuzujeme přátele a spolupracovníky,
- podporujeme církve a společenství,
- pozvedáme v modlitbě všechny, kdo potřebují naše modlitby, zejména ty, kdo truchlí, ať už kvůli dlouhé nemoci blízkých, tragickému násilí nebo z nespočetných jiných důvodů,
- bráníme důstojnost života, od těch nejmenších až po ty nejstarší – a
- svědčíme o naději.

Ukazuje nám, co to znamená doufat.

Stále se vracím ke krásnému výkladu papeže Františka:

„Panna Maria strávila tu sobotu, den,

který jí měl být zasvěcen, v modlitbě a naději. Na smutek odpověděla důvěrou v Pána,“ řekl František při velikonoční vigilii v roce 2020³.

Když se dělo to nejhorší, důvěřovala – věděla, že kříž není konec, ale že se objeví Naděje.

Především zůstávejte nablízku Ježíši

„Udělejte, cokoli vám nařídí“ (J 2,5). Všichni známe tento Mariin pokyn ze svatby v Káně. Matka Maria v těchto několika slovech nastínila cíl křesťanského života.

Ve výše zmíněné homilii Benedikt vysvětlil, proč musíme zůstat v blízkosti Krista:

„Můžeme si tím být jisti: pokud nikdy nepřestaneme hledat jeho Tvář, pokud nikdy nepodlehne pokušení

sklíčenosti a pochybností, pokud i mezi mnoha těžkostmi, s nimiž se setkáváme, zůstaneme vždy zakotveni v něm, zakusíme sílu jeho lásky a jeho milosrdenství.“

Panna Maria, Matka naděje, vždy ukazuje ke Kristu, naší naději.

K Ježíši skrze Marii.

Amy Smith

National Catholic Register

Přeložil Pavel Štíčka

Amy Smith

novinářka National Catholic Register a spisovatelka

³ <https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2020-04/pope-francis-homily-easter-vigil-full-text.html>

Norští trapističtí mniši zasvěcují nový klášterní kostel

5. prosince 2023 byl v Munkeby nedaleko Trondheimsfjordu vysvěcen nejsevernější trapistický klášterní kostel na světě, což se pro norskou katolickou církev stalo významným milníkem. Tato historická událost, kterou řídil trondheimský trapistický biskup Erik Varden, znamená návrat katolických mnichů do této oblasti po jejich více než sedmisetleté nepřítomnosti. Klášter, první nová řádová stavba za posledního půl tisíciletí, stojí poblíž pozůstatků starého opatství.

Obrození bohaté křesťanské historie

Trapistický klášter Munkeby Mariakloster je domovem čtyř mnichů z opatství Cîteaux ve Francii. Roku 2009 dorazili na norské pobřeží, do země, kde většina opatství a klášterů byla během protestantské reformace před více než pěti sty lety zrušena. Tento nový kostel a klášter poukazují na bohaté křesťanské dějiny v této oblasti, co by kamenem dohodil od trosk cisterciáckého opatství z 12.

Foto: Munkeby Mariakloster / FB

století.

Toto klášterní společenství, které náleží k Řádu sv. Benedikta, se věnuje životu tiché modlitby a pohostinnosti. Vítá poutníky a hosty, kteří hledají samotu a ústraní, a svá duchovní cvičení spojují s manuální prací. Především vyrábějí sýr

z mléka od místních farmářů. Prostřednictvím svých aktivit se snaží svědčit sekularizované společnosti o Bohu a integrovat se do hospodářství této oblasti.

*Jusice Nwafor
BNN Breaking*

KAPKY JEDU V ISTANBULSKÉ ÚMLUVĚ

Mnozí si mohou klást otázku, proč někteří z nás vynaložili tolik energie na to, aby v Parlamentu ČR tzv. Istanbulská úmluva (celým názvem „Úmluva Rady Evropy o prevenci a boji proti násilí na ženách a domácímu násilí“) neprošla, aby byla zamítnuta. Přeci násilí na ženách a domácí násilí jsou zlé, pak tedy jejich prevence a boj proti nim jsou dobré, no ne?

Na tuto logickou otázku či námitku je jen jedna jasná, zřejmá, srozumitelná a zároveň pravdivá odpověď. Představte si, že vám někdo naservíruje jídlo. Velice dobré, chutné a zdravé jídlo. Předkrm, polévku, hlavní chod i dezert. A v nich jsou kapky jedu, cyankali a arzen. Vy to víte. Sníte to chutné, vonící, lahodné jídlo?

To je Istanbulská úmluva. Mnoho bezkonfliktních a užitečných pasáží – jež jsou ale už nyní obsaženy v českém právním řádu a ve státní politice. A pak několik kapek jedu.

Ukažme si ty kapky jedu. Nejdřív v textu úmluvy, pak v procesu, jak byla navržena a k čemu by vedla, a nakonec pár poučení z jejího zamítnutí.

Text

Článek 3(c) úmluvy zavádí pojem „gender“, který v českém právu není. České právo zná kategorie muž / žena, tj. pohlaví, zná i kategorie věku – dítě (do 15 let), mladistvý neboli nezletilý (15–18 let), a dospělý neboli plnoletý (18 a více let). Nezná však kategorii „gender“ (někdy se nepřesně překládá jako rod). Jenže gender není podle tohoto článku úmluvy objektivní kategorie, není to pohlaví mužské nebo ženské, nýbrž je to umělý společenský konstrukt: „gender znamená společensky vytvořené role, chování, aktivity a vlastnosti, jež daná společnost považuje za vhodné pro muže a ženy.“ Není-li gender objektivní kategorie, otvírá se tak cesta k tomu, že každý si může svůj gender definovat a určit sám – a pak společnost, včetně rodičů u svých dětí to musí respektovat. Jinými slovy, je to cesta k tzv. trans-genderu, kdy muži se

Foto: senat.cz

pouhým prohlášením mohou vydávat za ženy a ženy za muže. V posledku to může vést k tomu – a v některých západních zemích, např. v Kanadě, to už vedlo –, že děti a nezletilí jsou odebírání (adoptivním) rodičům, kteří nerespektují jejich „gender“.

Článek 12(1) úmluvy zavazuje státy, jež ji ratifikovaly, „podporovat změny společenských a kulturních vzorců chování žen a mužů s cílem vykořenit předsudky, zvyky, tradice a jiné praktiky, jež jsou založeny na myšlence méněcennosti žen, anebo na stereotypních rolích pro ženy a muže.“ Všimněte si, tedy nejen těch, které sugerují méněcennost žen, ale i těch, které jsou stereotypní.

Co to však znamená stereotypní? Ty, které jsou v dané společnosti většinové, či většinově přijímané. To je stereotyp. Může být špatný, ale taky i dobrý a správný. Stereotyp sám o sobě neříká, jestli je správný nebo špatný; je jen většinově sdílený.

Proč by ale měl stát bojovat proti většinovým názorům a postojům ve vlastní společnosti? Proč by se je měl snažit „vykořenit“? Proč jít do politické války

proti svým vlastním lidem a jejich sentimentům? To nemá nic jiného a lepšího na práci?

Stereotypem může být např. to, že „holčičky se stanou maminkami a kluci tatínky“. Můžete si to myslet, můžete s tím nesouhlasit, jak je jen libo, jsme svobodná země. Nikdo se nemusí stát maminkou či tatínkem, režim nikoho k tomu donucovací silou státu nenutí; ale proč by proti tomuto názoru a sentimentu měl coby jako stereotypu bojovat? To nedává žádný smysl.

Již tyto dva toxické články 3(c) a 12(1) jsou dostatečným důvodem úmluvu odmítnout. Ale pak jsou tam i další pasáže typu, že muži v historii uplatňovali násilí s cílem podřídit si ženy, proto je nutné každé násilí na ženě chápat genderově. – V tom je ale dvou-násobný problém: (A) úmluva propaguje a rozšiřuje stereotypní pohled na muže, že jsou potenciálními pachatelé násilí. Kde je presumpce nevinny? Kde je uznání role mužů–gentlemanů, kteří se raději obětují a zahynou, aby ženy a děti přežily, jako tehdy v roce 1912 na Titanicu a mnohokrát v dějinách? A potom (B),

Hlasování číslo 24
k návrhu: 122/14 dát souhlas k ratifikaci
 Vládní návrh, kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu s ratifikací Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí (Istanbul, 11. 5. 2011)

Návrh nebyl přijat

	Reg: 71	Q: 36	Pro: 34	Proti: 28
Reg.:	33	14	10	5
Pro:	11	13	2	2
Proti:	15	1	6	3

R: 69 Q: 35 22:52

Foto: senat.cz

není to pravda; je nepravdivým tvrzením, že každé násilí na ženách je nutné chápat genderově: když zločinec srazí babičku či dědečka k zemi, aby jim ukradl mobil či peněženku, není to kvůli jejich „genderu“ (ať už je to cokoli) nebo pohlaví, nýbrž proto, že jsou staří a slabí, pro zločince a predátora snadnou kořistí, a on je chce okrást.

Proces

V této podobě by Istanbulská úmluva neprošla v žádném parlamentu žádné evropské země; všude by ji pozměňovací návrhy poslanců změnilly a největší výše zmíněné šílenosti z ní vypustily. A její autoři to věděli, a proto ji připravili jako „lidsko-právní“ úmluvu Rady Evropy. Do textu vložili svůj maximalistický radikální program a doufali, že poslanci evropských parlamentů se proti ní neodvážejí hlasovat – byli by hned obviněni, že hlasují proti „lidským právům“ a za „násilí na ženách“. Tento nátlak byl vyvíjen i na naše poslance a senátory. Naštěstí senátorky a senátoři – většina z nich – tomuto nátlaku a (ne)morálně-psychologickému vydírání nepodlehla. Zvažovali text meritorně, věcně, a shledali ho defektním.

Takto mají být hodnoceny mezinárodní úmluvy, věcně a bez zastrašování. Nemáme žádnou povinnost nové návrhy přijat, ale když je jednou přijmeme a schválíme, máme je povinnost dodržovat. Proto schvalování nových me-

zinárodních úmluv nemá být rutinou či formalitou, nýbrž velice závažným a důkladným procesem zvažování kladů a záporů.

Kdybychom úmluvu schválili, buzeroval by Českou republiku nikým nevolený výbor úředníků a aktivistů Rady Evropy nazvaný GREVIO.

Ten například buzeruje Polsko (které schválilo Istanbulskou úmluvu v roce 2015 ještě za předchozí vlády Občanské platformy) za to, že v rodinné politice stále považuje rodinu za optimální a státní podpory hodný model soužití – a nikoli cíl rovnosti žen a mužů. (Jako kdyby rodina byla proti rovnosti žen a mužů, či s ní neslučitelná, ale u těchto fanatiků zůstává rozum stát.)

V neposlední řadě by schválení úmluvy znamenalo vytvoření penězovodu z peněz nás, všech daňových poplatníků, organizací, které jakože „bojují“ proti násilí na ženách. Chtěly se prostě přísát na státní rozpočet a z něho týt. Proto tak neúnavně volaly po její ratifikaci. „Za vším hledej peníze“ neplatí vždy stoprocentně, ale v mnoha případech minimálně osmdesátiprocentně.

Poučení

V mnoha zemích, které Istanbulskou úmluvu schválily, např. v Británii, Francii, Německu či Švédsku, se situace žen pokud jde o násilí na nich či domácí násilí po jejím schválení nezlepšila, ale naopak zhoršila. Nikoli však v důsledku

Istanbulské úmluvy, ale jí navzdory, to je nutno přiznat; ukázala se totiž být v této záležitosti irelevantní: to násilí na ženách a jeho páčání totiž vzrostlo ze strany mužů imigrantského původu a islámského vyznání. Vůči tomuto typu násilí je Istanbulská úmluva irelevantní a bezúčinná. Neřeší ten nejpálčivější problém násilí na ženách, který se současné Evropě týká.

Když ministr spojí svou kariéru s přijetím konkrétního zákona coby svou politickou prioritou a parlament mu ten návrh zákona odmítne a nepřijme ho, slušnost ministroví káže, aby podal demisi. Pokud ji nepodá, odvolá ho premiér.

Zmocněnkyně vlády pro lidská práva paní Klára Šimáčková Laurenčíková spojila svou funkci s vehementním prosazováním Istanbulské úmluvy; lobovala za ni, jako kdyby na to byla najata. Lid této země přes své zvolené senátorky a senátory měl však na tuto otázku jiný názor a bylo by tedy od ní slušné, kdyby na svou funkci rezignovala. Na co čeká?

Senátorky a senátoři splnili svou ústavní povinnost. O úmluvě diskutovali podrobně a mnohokrát. Pak o ní hlasovali. Většina z nich ji odmítla. To je demokracie a zaplať pámbů za ni.

Britský politik a státník lord Falkland kdysi řekl: „Není-li nutné měnit, je nutné neměnit.“ Málo lidí si uvědomuje, že mnohem důležitější, hodnotnější a potřebnější než schválit zákony dobré, je zabránit přijetí těch zákonů špatných. Já osobně se těším na politiky, kteří prohlásí: „nepřicházím, abych schválil zákony nové, ale přicházím, abych zabránil schválení těch špatných“ – a potom ten slib i dodrží. Na příchod politiků takových se těším.

Roman Joch

MUDr. Roman Joch
 publicista, politický komentátor
 a překladatel

TŘI LEKCE POKORY

Tomáš Kempenský (1380–1471) byl německo–nizozemský autor a teolog pozdního středověku. Je znám především díky svému dílu o zbožném životě *Následování Krista*.

Pokora, považovaná za královnu ctností, je jádrem a zdrojem našeho následování Krista. Ve svém klasickém díle *Pokora a povznesení mysli k Bohu* uvažuje Tomáš Kempenský o této ctnosti ctností a poskytuje bohaté duchovní rady, které vám pomohou pokročit dále po úzké cestě.

„Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce,“ říká Pán. Náš nejvyšší učitel a zákonodárce, Ježíš Kristus, nás vybízí, abychom se učili ctnosti pokory. Kdo totiž pěstuje tuto nádhernou ctnost, rychle dospěje k duchovní dokonalosti. Bez pokory však žádné studium Písma svatého či teologie ani žádné úsilí o dobré skutky nejsou schopny dosáhnout něčeho trvalého. Marná je veškerá naše námaha, pokud ji nedoprovází pokora.

1. lekce

První Kristovou lekcí je tedy pokora srdce, neboť ta je základem všech ctností a je nezbytná k dosažení věčné spásy. Kdo touží získat milost nyní a věčný život v budoucím světě, měl by pilně studovat tuto Kristovu lekci a jeho příklad pokory. Kdo však pokoru opomíjí, přijde o všechny výhody, které by mu jinak jeho dobré myšlenky a skutky přinesly.

Sluší se, aby každá křesťanská duše pečlivě rozjímal o Kristově učení. To se týká všech řeholníků, všech kněží, všech biskupů, všeho služebnictva, všech šlechticů, všech prostých lidí, všech vzdělaných i všech prostých. A Kristus nás učí pokoře, nikoli pýše. Učí nás užitečným věcem, nikoli marnivostem. Učí nás tomu, co je pravdivé, ne tomu, co je falešné; tomu, co je nebeské, ne tomu, co je pozemské.

2. lekce

Každý člověk, který následuje Kristova příkladu, se rychle stane moudrým a šťastným. Pokora byla zvláštní Kristo-

Foto: Klaudivie Símeckova / Člověk a Víra

vou ctností; proto se jí ďábel bojí a svět jí pohrdá. Ale ti, kdo ji mají zakořeněnou v srdci, se líbí Bohu a jeho andělům. Takoví lidé bezpečně a pozhnaně přejdou z tohoto světa na onen svět v souladu s Kristovými slovy: „Blaze chudým v duchu, neboť jejich je království nebeské.“

Bez pokory není spásy ani skutečné ctnosti. A žádný skutek vykonaný bez pokory nemůže být Bohu milý. Jakékoli dílo nebo skutek – bez ohledu na to, jak je ušlechtilý nebo trvalý – nepřináší duši nic, pokud je motivován nebo doprovázen pýchou a arogancí.

Hluboká pokora je baštou všech ctností a vítězí nad všemi jejich nepřáti. Ten, komu je dána pokora, se bude radovat v Kristově milosti. Pokora totiž činí člověka podobným důvěrnému příteli Páně, který se ochotně a radostně podřídí všemu, co určí Boží Prozřetelnost. Skutečně pokorný člověk připisuje všechno dobré, co dělá, svému Stvořiteli a ve všech myslitelných situacích je ochoten zapřít sebe sama.

3. lekce

Člověk, který se snaží získat uznání druhých a chce být považován za význačného, se stále více vzdaluje Bohu. A takoví lidé odcházejí jako mizející dým nebo

blednoucí stíny.

Každý, kdo je pyšný, se v Božích očích stává nečistým. Pyšní lidé sami sebe ve skutečnosti neznají a nevnímají jasné své povolání, situaci a osud. Čím více pýcha zvyšuje vlastní sebehodnocení, tím více je člověk vystaven Božímu soudu. Ten, kdo v pýše šplhá vysoko, si připravuje nevyhnutelný pád. Pokorný člověk, který však zůstává nohama pevně na zemi, bude bezpečně stát.

Skrytá pýcha je velmi zhoubná neřest, tím spíše, že není rozpoznána a nepoznává sama sebe. Navenek se může jevit jako mírná, tichá, a dokonce pokorná. Uvnitř však prudce spaluje. Člověk, který takové pýše podléhá, nepřiměřeně jásá, když se mu daří, ale tváří v tvář nepřízni osudu nebo neúspěchu bývá ustaraný a sklíčený.

Tomáš Kempenský
TAN Direction
Přeložil Pavel Štička

Tomáš Kempenský
augustiniánský řeholník, autor
Následování Krista

PO PRAŽSKÉ TRAGÉDII

Možná si leckdo z Vás vzpomene na onen barvotiskový obrázek, který za dávných časů mívali na vesnicích snad v každé chalupě.

Je na něm vymalován tekoucí potok v hluboké roklí, přes kterou vede úzká lávka. Přes lávku kráčí dvě děti, holčička v nažehlených volánkových šatečkách, hošík v prostém leč slušivém oblečku. Sluníčko svítí, květinky kvetou, potůček zurčí, motýlci poletují, včeličky bzučí a v pozadí rozpíná své ruce a křídla anděl strážný. Jak dojemné! Mně ten obrázek ale připadal vždycky spíš kýčovitý a teď už vím proč. Protože na tom obrázku něco chybí. Či spíše někdo.

Vzpomněl jsem si totiž na ten obrázek paradoxně ve chvíli, kdy jsem se dozvěděl o střelbě a masakru na FF UK v Praze těsně před vánočními svátky. A došlo mně, kdo na tom obrázku chybí: Zlo! Děbel!

Šest neděl poté

V době, kdy píšu tyto řádky, uplynulo již více než šest neděl od oné neblahé tragédie. Šest neděl podobných jako šest neděl po narození dítěte. Těch prvních šest týdnů po porodu dítěte je dobou, kdy je všechno jinak, kde vládou emoce, kdy je v rodině všechno najednou vzhůru nohama, a kdy je nutno provoz domácnosti přizpůsobit novému zrozenému životu. Po těch zhruba šesti týdnech se konečně vše většinou usadí a dny plynou dál. Od té děsivé události v centru Prahy uplynula již také první doba emocí a všichni jsme si nepochybně vědomi toho, že náš život už nikdy nebude jako dřív, že se den před Štědrým dnem v Praze také něco „zrodilo“: Plod zla, s nímž budeme nuceni s vědomím této skutečnosti žít dál. Je to – *horribile dictu* – další krok k naší světovosti.

Objevují se mnohé otázky, mnohé nejasnosti a pochyby, fámy a spekulace, požadavky, opatření, nařízení, budou se měnit zákony a tak dále. Mně se však dere na mysl otázka po prapříčině či jakési pra-esenci, která se za touto hrůzoplou scénou skrývá. Protože míra zla,

Foto: © Dariusz Szyling / Člověk a Víra

je v tomto případě skutečně neměřitelná a nesrovnatelná. Paradoxně se totiž ve stejný den na boční zdi farního kostela v nejmenovaném středočeském městě objevil nasprejovaný nápis *vivat satan* 666.

Mluvil jsem nedávno s jedním knězem, který formuloval názor, že církev se silami zla sice počítá, že existenci padlých andělů, ďábla a démonů zla vnímá, že se však touto záležitostí dále nezabývá.

Pokušení

Čteme-li Písmo svaté, narazíme v evangeliu na fakt, že i Kristus byl na začátku svého veřejného působení pokoušen od ďábla. Mně to vždycky bylo trochu divné, že Kristus – Bůh mohl být pokoušen od ducha zla. Ovšem teprve později jsem pochopil, že Kristus byl nejen Bůh ale i člověk, a že tedy v tomto případě ono pokušení se týkalo pouze jeho lidské stránky.

Když inde čteme, jak Kristus říká svatému Petrovi „odejdi, satane“, tak také neplatí, že by byl svatý Petr oním ďáblem.

Spíše to znamená, že Ježíš vyhání ve své božské moci satana, aby svatého Petra neovlivňoval. A jistě takových příkladů najdeme v Písmu další pěknou řádku. S tím „temným“ měl jistě co do činění třeba svatý Benedikt, jehož kříž je velkým mementem. A konečně i náš milý světec svatý Prokop, který s ďáblem podle legendy pěkně vyoral.

Nedávno proběhla veřejností poněkud neobvyklá informace, v níž se tvrdilo, že budeme muset změnit text Modlitby Páně v pasáži „a neuveď nás v pokušení“, jako kdyby nás Bůh přímo do pokušení manipuloval. Nejsa teolog, rozumím tomu pouze tak, že prosíme, aby nás Bůh skrze svátosti udržoval v takové své blízkosti, aby nás ten zlý nemohl do onoho pokušení dostat. Takže Otčenáš snad zůstane, doufám, Otčenášem.

Dobro a zlo

Soudím, že s tím dobrem a zlem je to jako s onou entropií. Kteroukoliv energii lze beze zbytku přeměnit na teplo, ale nikdy nelze teplo beze zbytku přeměnit

na jinou energii. Podobně tak se mohou dobré myšlenky, slova a skutky ve větší či menší míře nebo úplně zvrtnout ve zlo. Ale žádné zlé myšlenky, slova a skutky se ve finále nemohou zvrtnout v absolutní dobro.

V té pražské tragédii se zjevilo zlo ve své naprosto koncentrované, přímo krystalické podobě. Je samozřejmě možné se ptát po psychologickém profilu pachatele, po jeho rodinném prostředí, po jeho charakteru, duševním a tělesném zdraví, oboru studia, přátelích a známých, politickém přesvědčení, účasti v různých společenských organizacích, etc. Já bych to však vzal velmi redukovane na otázku, jakou měl tento člověk duši? Jistě nesmrtelnou, jako každý z nás. Ale jaké bylo jeho opravdové nitro? Komu byla jeho duše otevřená? Bohu či ďáblu? To je otázka, bohužel však bez odpovědi! Jedním z velmi oblíbených pořadů v televizi je cyklus „třináctá komnata“, v níž se různí lidé svěřují se svými bolestmi, trápeními a životním strádáním. Jaká by byla třináctá komnata tohoto nyní již mrtvého střelce? Z čehož plyne pro mne jeden praktický postulat:

Třináctá komnata

Každý z nás – přiznejme si to – má tu svoji třináctou či stotřiatřicátou komnatu. Pevně zamčenou a vytěsněnou na okraj. Protože víme, že v ní sídlí onen „zlý“. O svém anděli strážném nepochybujeme, i když bychom se ho asi všichni rádi optali, kde se hoch flákal, když jsme byli v tom či onom životním srabu. Ale nemáte také občas pocit, že jako kdyby přímo za Vašimi zády neposedně poskakoval čertík, pokušitel či zhoubece, zdaleka nikoliv podobný roztomilé postavice ze svatomikulašské besídky?

Tvrdím, že na tom v úvodu uvedeném obrázku chybí postavička ďábla. Protože i ten do té scény patří, protože by chtěl, aby děti spadly do potoka a v lepším případě si umazaly šatičky na cestě za matičkou a tatíčkem. Na takové pomyslné lávce přes potok se ale odbývá i celý náš život. A denně můžeme v klidu přejít přes lávku nebo se zřítit do hlubiny. Jdeme po životní lávce za svým nebeským Otcem, těšíme se na setkání s Kristem a s Jeho i naší Matkou. A největší chybou

Foto: Jan Haken / Člověk a Víra

by bylo, kdybychom zapomněli na toho „zlého“, který nám může v kterémkoliv okamžiku podrazit nohy. Boj se zlem trvá v duši každého z nás i v celé společnosti. A člověk, který si bláhově myslí, že boj se zlem v naší zemi skončil s listopadovou revolucí v roce 1989, se šeredně mylí.

Poznamenaná společnost

Je nutno se smířit s tím, že od 21. 12. 2023 bude naše společnost již na trvalo poznamenaná. Poznamenaná krví nevinných obětí a neskonalým hořem pozůstalých rodičů a nejbližších. A zapálené svíčky na chodníku to nespraví! Je zapotřebí rozsvítit světlo v našich duších, v našich myšlenkách, slovech i skutcích. Je nutno se vrátit k osvědčené praxi, tj. sebereflexi (zpytování svědomí) – sebezpoznaní (přiznání viny) – vyznání (komunikace s Bohem i s bližním) – obrácení (vzbuzení lítosti) – odpuštění (smíření) – satisfakce (zadostiučinění). Protože společnost, která není schopna upřímné lítosti na jedné a velkorysého odpuštění na druhé straně, nemá nárok na budoucnost. Je to totiž jediný způsob, jak se – obrazně řečeno – vyhrabat po pádu do rokle zpátky na lávku, pokud možno bez ztráty květin. Pokud na tuto praxi bude současná naše i evropská

většinová společnost hledět jako na přežitky, stane se společností „něcistů“, trpěně čekajících na atak militantních jinověrců, pro něž je teror a zabití křesťanů vstupenkou do ráje.

Perlička na dně

Jakási meditativní společnost (oficiálně zapsaná) si údajně na úřadě jiného středně velkého města podala žádost o příspěvek na činnost. Podle všech regulí má na tento příspěvek nárok. Při bližším zkoumání se sice dá zjistit, že jsou to nejspíš satanisté, ale zákonné podmínky splňují. Lze tedy s velkou měrou pravděpodobnosti počítat s tím, že nevinné pražské oběti nebudou navzdory všem opatřením poslední.

dr. Jan Toman

MUDr. Jan Toman
pediatr

BUĎME FÉR

Vaší čtenářské pozornosti svěřujeme autorskou poznámku sociální pracovnice paní Mgr. Blanky Vildové. Problém byl nastolen masivní kampaní organizace Jsme fér a sprátenými subjekty s cílem vydírat nejen adresáty (kterými byli zpočátku konkrétní politici), ale také širokou veřejnost. Paní Vildová píše:

„Mají osud rodin s dětmi ve svých rukou zákonodárci nebo rodiče? Osud rodin s dětmi, jejich sociální jistoty, právní ochranu a rodinnou stabilitu drží v rukou 281 zákonodárců a zákonodárkyní Poslanecké sněmovny a Senátu, hlásá organizace Jsme fér v boji o manželství pro všechny páry na svých stránkách. Předeseílá, že v ČR žijí tisíce rodin s dětmi, které tvoří dvě mámy nebo dva tátové, a desetitisíce gay a lesbických párů, které si přejí mít konečně manželství pro všechny páry. Podle Strategie rodinné politiky 2023–2030 z dílny MPSV v roce 2021 tvoří v ČR registrovaných i faktických partnerství osob stejného pohlaví 0,4% všech úplných rodin (absolutně 7 737). Dle Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2021 žilo v těchto rodinách v uvedeném roce 1254 dětí.

Není jasné, proč organizace, která má ve svém názvu férovost, v této souvislosti uvádí počty dětí v ústavní péči a chybějící pěstouny, přičemž deklaruje, že „desítky českých dětí ročně jsou dávány k adopcím do zahraničí, protože o ně u nás není zájem. Nové rodinné zázemí pro ně vytvoří také přijetí rovných sňatků“. Férové by bylo, kdyby organizace uvedla, že v ČR má pěstounská péče přednost před adopcí do zahraničí a dětem, kterým je zprostředkována adopce v zahraničí, se nepodařilo najít u nás žádné náhradní rodiče – ani adoptivní rodiče, ani pěstouny, a to ani z řad stejnopohlavních párů, které mohou dítě v pěstounské péči nyní vychovávat. Souhlasím však s tím, že zákonodárci drží ve

Nově jmenovaný olomoucký arcibiskup Josef Nuzík přijímá popelec od světitého biskupa Antonína Baslera.
Foto: Pavel Langer

svých rukou osud rodin s dětmi, jejich sociální jistoty, právní ochranu a rodinnou stabilitu.

Věřím proto, že manželství pro všechny odmítnou a budou hledat cesty, jak posílit právní jistotu 438 000 dětí, které žijí v neúplných rodinách a často mají bez vážných důvodů v rodném listě jen jednoho z rodičů. Především pak věříme, že v případě heterosexuálních i homosexuálních párů bude stát klást odpovědnost na rodiče, aby v první řadě právní jistotu dětem neupírali *a priori* oni sami. Dítě má právo na otce a matku, a to je třeba, aby chránil stát i my všichni. V zájmu naší budoucnosti, v zájmu nás všech.“

Na internetu, například na sociálních sítích Institutu klinické a experimentální medicíny, můžeme najít tvrzení, že církev podporuje darování orgánů po smrti člověka a je to vrcholně altruistický čin. Každý, kdo se tématem poctivě zabývá, dobře ví, že to tak jednoduché nemusí být. Sv. Jan Pavel II. se nebál vyzývat k tomu, abychom se nebránili v případě

stavu neslučitelném se životem, nabídnout své orgány jiným (typicky srdce či játra). Důležitým kritériem zde je mozková smrt. Kromě akademické diskuse, která se problematice věnuje poctivě a nepřijímá pouze rovnou čáru na monitoru EEG jako definici smrti člověka, zde existují určitá rizika a komplikace spojené s diagnostickými postupy a interpretací výsledků. Některá z hlavních rizik zahrnují – a) chybnou diagnózu: Přestože existují jasná kritéria pro stanovení mozkové smrti, někdy může dojít k chybné diagnóze. b) nedostatečný časový interval: některé protokoly vyžadují určitý časový interval mezi opakováním testů pro potvrzení mozkové smrti, aby se zvýšila spolehlivost diagnózy. c) diagnostické testy používané k určení mozkové smrti mohou interferovat s léčbou pacienta, zejména pokud jsou zavedeny invazivní postupy, jako jsou ventilace. Je to rozhodně téma k dalšímu poctivému zkoumání, a to i teologickému.

–zd–